

POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI

Jméno diplomanta:	Dita Kubalčíková
Téma práce:	Pojem a právní důsledky překročení mezí nutné obrany a krajní nouze
Rozsah práce	52 stran
Datum odevzdání práce:	2.6.2024
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
Oponent diplomové práce:	Doc. JUDr. Lukáš Bohuslav, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu:

Diplomantka si za téma své práce zvolila problematiku, která patří k poměrně častým tématům kvalifikačních prací. Je tomu tak jednak proto, že jde o problematiku nesporně atraktivní, s bezprostředními praktickými dopady řešených otázek, ke které existuje poměrně obsáhlý okruh odborné literatury. Současně se ovšem jedná o problematiku, která zahrnuje řadu sporných otázek, které nejsou jednoznačně vyřešeny a na které doktrína ani judikatura neposkytují uspokojivé odpovědi. Proto třeba diplomovou práci, věnovanou problematice okolností vylučujících protiprávnost, považovat za aktuální, žádoucí a potřebnou.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody:

Problematika nutné obrany a krajní nouze je přiměřeně náročná na zpracování poměrně bohatého pramenného materiálu, byť názory odborné literatury na řešení některých problémů jsou nezřídka rozporné. Náročná je práce ovšem i na vlastní zpracování, protože vyžaduje poměrně hluboké znalosti nejen samotných analyzovaných institutů nutné obrany a krajní nouze, ale základů trestní odpovědnosti vůbec. Metoda deskripce a kritické analýzy, které diplomantka zvolila, odpovídají předmětu práce a vytyčeným cílům.

3. Formální a systematické členění práce:

Diplomantka se nejprve věnuje obecným otázkám okolností vylučujících protiprávnost. Na to navazuje kapitolami věnovanými výkladu zákonných znaků krajní nouze a nutné obrany, zejména orientovanými na otázky excesu a putativnosti. Jádrem práce je pak kapitola čtvrtá, analyzující možnosti, které současná právní úprava poskytuje pro zohlednění skutečnosti, že k trestnému činu došlo v důsledku překročení mezí a podnik zkoumaných institutů. Poslední kapitola pak hodnotí současnou právní úpravu obou institutů a předkládá několik konkrétních návrhů de lege ferenda na její zkvalitnění. Systematika členění práce je proto zcela logická a plně funkční.

4. Vyjádření k práci

Práci lze celkově hodnotit jako rozhodně zdařilou. Správně je trestní represe charakterizována jako ultima ratio. Dobře jsou vymezeny hmotněprávní i procesní korektivy formálního pojetí trestného činu. Kvitovat třeba, že diplomantka zaregistrovala v odborné literatuře různost názorů na postavení protiprávnosti v systému zákonných znaků trestného činu. Zde bych jen pro úplnost dodal, že protiprávnost by mohla být nejen obecným, ale i typovým znakem v těch případech, pokud by protiprávnost byla specifikována rozporem s konkrétním předpisem. Ke kapitolám věnovaným oběma analyzovaným okolnostem by bylo možno namítat, že se vesměs jedná o základní učebnicové výklady. Taková námitka by však byla lichá. Má-li diplomantka vymezit případy excesu, musí nutně nejdříve specifikovat, jaké jsou zákonné podmínky (meze) obou institutů, a tedy se logicky nemůže od těchto výkladů zcela oprostit. Navíc třeba uvážit, že diplomantka v rámci těchto výkladů neopomíjí ani sporné otázky, na které není v doktríně jednoty názorů (absolutní pojetí povinnosti nebezpečí snášet, řešení případů negativního skutkového omylu ve znacích okolností vylučujících protiprávnost, možnosti odvracení nebezpečných jednání (útoků) osob trestně neodpovědných pro nedostatek věku nebo přičetnosti, vztah jednání v nutné obraně a rvačky aj.). Kladnem těchto kapitol konečně jsou časté odkazy na prameny a zejména na judikaturu. V klíčové kapitole věnované právním důsledkům excesu třeba

kladně hodnotit, že se diplomantka věnuje i poměrně složité otázce zavinění, resp. smíšených forem zavinění, ve vztahu jednak k excesu samotnému a jednak ve vztahu k následku, které je znakem trestného činu excesem spáchaného. Přehled právních prostředků umožňujících zohlednění, že trestný čin byl spáchán při vybočení z podmínek nutné obrany a krajní nouze, je zpracován přehledně a velmi podrobně a správně upozorňuje na některé výkladové a aplikační problémy (zejména v případě upouštění od potrestání. V poslední kapitole své práce diplomantka současnou právní úpravu hodnotí jako dobrou a předkládá některé návrhy de lege ferenda na její zdokonalení. O příklonu k tzv. omluvné krajní nouzi (po vzoru zejména německé a rakouské úpravy) a o zmírnění podmínek upuštění od potrestání v případech excesu by určitě bylo možno diskutovat. Návrh na privilegovanou skutkovou podstatu pro případy excesu, která by byla speciální ke všem trestným činům, ovšem vyvolává určité rozpaky.

Celkově lze předloženou diplomovou práci hodnotit jako zdařilou. Diplomantka především prokázala výbornou orientaci nejen v samotné právní úpravě zkoumané problematiky, ale rovněž v poměrně bohatém okruhu literárních prací a zejména judikatury, které se této problematice věnují. Kladem práce nesporně je systematická výkladu, pečlivost, náležitá hloubka a odborná úroveň zpracování, jakož i velmi dobré vyjadřování a formulování vlastních myšlenek a závěrů. Text práce je zpracován srozumitelně a přehledně. S prameny diplomantka pracuje samostatně, příkladně a naprosto efektivně.

Závěr: předložená diplomová práce po obsahové i po formální stránce splňuje požadavky na ni kladené a je způsobilým podkladem pro ústní obhajobu.

Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce byl splněn velmi dobře.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství.	Kritická analýza názorů prezentovaných v odborné literatuře a v judikatuře prokazují samostatný přístup.
Logická stavba práce	Práce má logickou strukturu, počínaje otázkami obecnými, přes rozbor vybraných institutů až po kritickou analýzu právních důsledků excesu.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Účelné využití poznatků z literárních pramenů a zejména z judikatury. S ohledem na zaměření práce logicky dominují prameny tuzemské. Veškeré prameny, citace i odkazy jsou důsledně vyznačovány.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka provedeného rozboru zkoumané problematiky rozhodně odpovídá zaměření a cílům práce.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Z formálního hlediska je text práce zpracován velmi dobře.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň zpracování jsou velmi pěkné.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Výborně.
Otázky k zodpovězení při obhajobě	Zda při přípravě nového trestního zákoníku byl prosazován návrh týkající se právních důsledků excesu?

V Praze dne 8.6.2024

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
vedoucí diplomové práce